

még sehol közzé nem tett feladványok pályázhatnak.

A pályaművek a szerző nevét és lakását tartalmazó jellegű, zárt boríték kíséretében 1920 márczius utolsó napjáig a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségébe (Budapest, IV., Vármeze-utca 11.) küldendők.

A bíráló bizottság, amely a «Vasárnapi Ujság» sakkrovatának vezetőjéből, továbbá Abonyi István és Havasi Artúr urakból, a «Budapesti Sakkör» tagjaiból áll, 1920 május havában fog a pályaművekről dönteni.

Az I. díj 200 korona.

A II. díj 100 korona.

A III. díj 50 korona.

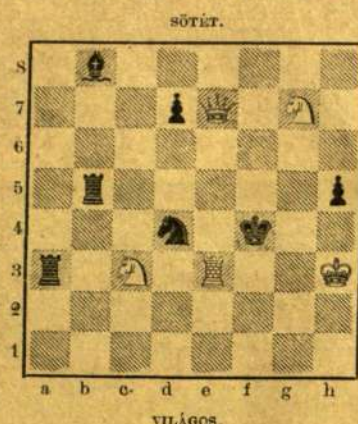
A díjak után következő legjobb 5 feladvány dícsértében és egyenként 30 korona tiszteletdíjban részesül.

A nyertes pályaműveket a «Vasárnapi Ujság»-nak van joga először közölni. Ugyancsak joga a «Vasárnapi Ujság»-nak, hogy sakkrovatában a többi pályamű bármelyikét is felhasználhassa.

A «Vasárnapi Ujság» szerkesztősége.

SAKKJÁTÉK.

3145. számú feladvány Toxon H-től.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 26-ik számában megjelent képtalány megfejtése. Erőművet.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: IV., Vármeze-utca 11.
Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

DIANA

A Diana-talát a legújabb és legkedvesebb újvíz ajándék.
Nagy tolettékészlet (1 Diana-piperezappan, 1 Diana-puder, 1 Diana-krem) ára K 36.
Kisebb tolettékészlet (1 nagy szappan, 1 kis krém, 1 kis puder) ára K 28.
Mindenképp kapható!

A JÓ PAJTÁS BENEDEK ELEK GYERMEKUISÁGA

két nagyobb elbeszéléssel indul az új esztendőben.

Az egyik: Rókánál öméltsége a forradalom alatt, a másik: A munka hőse. Amaz Benedek Elek, emez Lampérth Géza írta.
Szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincsesháza a Jó Pajtás.

Rendben munkatársai: Ábrányi László, Várdi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Fekete Sándor, Károlyi Emil, Acar Gyula, Mihályffy F. László, Berényi Lászlóné, Tábori Kornél, Csánády Sándor, Kozma Imre, Székely Nándor, Benedek János stb.

Allandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.
Előfizetési ára negyedévre 8 korona.
Egyes szám ára 1 korona. Mutatványzámat kívánva ingyen küld a kiadóhivatal.

Megjelent és mindenütt kapható!

HORTHY-NAPTÁR

AZ 1920-IKI SZÖKŐ ÉVRE

A magyar nemzet újjászülésének emlékére

E naptár tiszta jövedelme a Nemzeti Hadsereg céljait szolgálja

Ára 20 korona

Megrendelhető:

Méhner Vilmos könyvkiadóhivatalában
FRANKLIN-TÁRSULAT

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Könnyen nevethet

aki tudja, hogy megunt, használt, vagy törött

gramofon-lemezekért

a legtöbbet fizeti

WÄGNER

„HANGSZER-KIRÁLY“

országszerte elismert elsőrendű magyar hangszer és beszélőgépek áruháza,

Budapest, VIII. kerület, József-körut 15. sz. Fiók: IX. kerület, Ráday-utca 18. sz.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.).

2. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL

BUDAPEST, JANUÁR HÓ 25.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési ára: a január-márciusi évfolyamra 20 korona.
Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona.

Külföldi előfizetésekre a postailag megállapított viteldij is csatolandó.

A MAGYAR BÉKE-KÜLDÖTTSEG ELINDULÁSA BUDAPESTRŐL PÁRISBA.

Utazás Európa legszegényebb népei között.

Rutének, a kik legtöbbet veszítettek a háborúban. • Irta Krúdy Gyula.

(Folytatás.)

A rutén vidéknek három nagyobb városa van: Munkács (székváros), Ungvár és Máramarosziget. A többi része falvakból áll, hol jámbor egyszerűségben éli életét a jóvalavos ruszin-nép.

A falvak olyan egyformák, mint akár Oroszországban.

A házak fából épültek, tetejük szalma, az egyetlen nagyobb épület a kocsmárosé. Bibliái szegénység és megelégedettség lakik a ruszin-falukban. Az élet mindennapiságát a vörösbetűs egyházi ünnepek váltogatják. A ruszin hitbuzgó. Görögkatolikus vallásához híven ragaszkodik. Papjai és tanítói ugyanolyan egyszerű emberek, mint ő maga. A pap megfogja az eke-szarvát, a tanító éjszákára az iskolába köti tehénkéjét s vele együtt alszik. Az egyszerű kultúra hősei itt a lelkipásztorok s tanítómesterek. A legnagyobb eredmény, a mit elérhetnek, hogy írni meg olvasni tanítták meg a népet. Az évszázados babonától, hegyvidéki népek szokásaitól, gyermekességeitől nem térítheti el a népet semmi ékesszólás. A kocsmáról nem tudnak lemondani. A dermesztő telek, csontigjáró hidegek, az életnek egyhangúságai szinte természetzerűleg megkiváncsítják a népet az alkoholizmus mámorát, melegét, felejtését. Minden tiszteletet megérdemelt az anti-alkoholisták bölcs predikációja, de a ruszin-népnek is igaza van, a mikor nem tud lemondani az alkoholtól. Adatok más hazát ennek a népek, a hol véres verejték, vég-sőkig feszített testi munka nélkül is megálhatja boldogulását. Adatok neki a kópár, kegyetlen hegyek helyett dúsán termő síkságokat. Adatok neki ennielől, a mely a pálinkát pótolja. Adatok neki kultúrát, papot, tanítót, előjárót, a ki jó példával jár a nép előtt és nem tekint maga is büntetésnek az életet, a mely a Kárpátok melankolikus világába száműzte őket. Adatok neki rövidebb telet, a mely szörnyeteg tartósságával, járhatatlan országutával, kemény hidegségével, minden életet megállító konokságával az esztendő felénél többet bebörtönöz a ruszin-életből. A kis kunyhók, betapasztott ablakaikkal, ritkán nyíló ajtóikkal, kétségbeesetten őrzött belső melegségükkel, korai estéikkel, lassú virradásaikkal, tömlőcs-életükkel úgy állnak a Kárpát között dülő hófergetegben, mint az emberiség utolsó őrházikói. Lehetőség, hogy északabbra még kegyetlenebb a téli szél, gyilkosabb a hideg, zordabb az éghajlat: ámde Magyarországon mégis csak a szegény ruszinok állják a szíberiaiinak nevezett telet, — rossz esztendőben hét hónapig is, — a mig ismét kibújhatnak házikóikból, a melyekben barmaikkal és gyermekekkel együtt végig szenvedték a tél kísérteties szakát. Északi irók, a jószemű Lagerlöf Zelma, valamint Jakobsen is írnak telekről, földbebújt, elrejtőzött, elszerecsényelődött emberekről, a kik „álomszuszekok” módjára nem veszik észre a napok fordulását. A mi rutén-népünknek nincsenek világhírű költői, a kik elpanaszolhatnák a boldog emberiségnek, hogy mit szenvednek kelet-északi lakosai Magyarországon. Meg kell nézni ezeket a kis falvakat, csürjeikkel, földbebújt igénytelenségükkel, ősemberi félelmükkel, szemrehányás nélküli megnyugvásukkal, jámborságukkal és jószágukkal, midőn beköszönt a Kárpátba a tél vihara! Néha már az október meghozza a havat, máskor még áprilisban is gadnak a hegyi folyók a hóletől. A hóesés úgy szakad rá e tájra, hogy imádkozva hajt a kocsis az elszánt utazóval, két lépésnyire nem láthatni előre, az utak eltűnnek, falvak egyenlőkké lesznek a földdel, csak az országúti kereszt-

fán látni néha a fekete varjút, megsemmisül élet, gondolat, nagyravágyás, eszme. A sors igazságtalan büntetéséből Északkeleti Magyarországon legjobban a népek megfosztódik az élet örömeitől, emberiség, műveltség, gondolkodás adományaitól. Álmoskönyv és kalendáriom járja itt. Közeli rokona e népek az orosz szomorú ember, a melyből Puskin született. Mit tegyen tehát e nép, ha az életet elbutító alkohollal nem gerjesztheti magát új reményekre, jövőre színes terveire, be-köszöntő tavaszra? Halottak laknak itt zordon télidőben, a midőn a hegyhátak mögött legélesebb hangjait próbálgatja a tél zenésze, a hó fehér fergetegében elvakul a szem, a szivdobogás mélyen elhalikul, kis áristomában szárnyait is ellelejt próbálgatni a lélek színes madárkaja; csak csend van, ereszkéről nagy puffanással leszakad a hó, csattan a jégcsap, rekedten ugat a házörző, a tehénke nem bódul, mert családtag lett, az alvásnak s az álomnak tömjén-füstjében hajtja le fejét csaknem egymillió ember!

Adatok a magyar-oroszok az esztendő 250. bójtnapja helyett ugyanannyi évőnapot, a mikor legalább megszokott táplálékát: a tengeriből készült málekenyeret, a szegény burgonyát, a sovány paszulyt magához vehesse oly bőségesen, hogy ne legyen szüksége testének az alkohol pillanatnyi, keserves kamatú erejére.

Az egyház által kiszabott és az önként vállalt bójtölést kell rendszabályozni ennek a szelíd, csendes népek a történelmében.

Először: mikor megházasodik. Egy hétig is tart nemely vidéken a lakodalom.

Másodszor jóllakik a halotti toron, a mit az elhalt házastársért tart. A temetés majdnem olyan ünnepély, mint a lakzi. Ilyenkor nem sajnálja a magyar-orosz a terített asztalt sem magától, sem háznapjától, sem falujától. Jóformán mindent megessznek egy esztendőre előre. Rántotta (szalonnával), forralt edestjei, tepertős galuska, töltött tyúk, töltött káposzta, kaszásle, gomba kerül az asztalra. Féliterszámra isszák a mézes pálinkát, míg végül mindnyájan lerészegednek. Az éves és az ivás boldog mámor után jön a kemény bójt, a melyet panasz nélkül visel az orosz ember. Cifra és körülményes görögkatolikus egyháza szigorú bójtnapjait még megtoldozza. Bójtől ősszel, a mikor közeleg az első hó, bevégeződik a mezei munka. Azok a gyönyörűséges kárpáti őszök, a melyek az utazó előtt a legszebb Magyarországot tárják fel, — a néma, sárguló erdők, a rőt hegyoldalak, a hallgató völgyek, Mednyánszky világhírű ősi tájképei a bennszülött számára a bójt kezdetét jelentik. A mely vízmosásokban, völgyekben meglapuló kis falvakban a legöregebb emberek kimondják a bójt kezdetét.

— Elvitte a gólya az ebédet.

A madárhang elhalkulásával, a vizimalmok messzire hangzó kerepelésével, az árnyék hosszabbodásával, a nap rövidebb látogatásával, mintegy a közelgő, szomorú, hosszú téli sötétség beálltával a magyar-orosz nép megkezd a bójt, mintha gyászolná a korán elröppent, boldog nyarat. Ezentúl csak kétszer esznek napjában a rutének földjén, dél előtt és délután. Beáll a zordon évszak, mihamar járhatatlanok az utak a viharok szárnyán megérkező hótól, a magyar-orosz népével, barmával behűződik kunyhójába és fél-álomban hallgatja a postászan csilingelését. Milyen bús, emberietlen élet folyik télidőben a rutén falvakban: arról csak annak lehet fogalma, a ki már elakadt útközben a hófergetegben ilyen ringyes-rongyos talicskában! Az emberi és az állati trágya közvetlenül a lakóház ajtaja elé kerül, mert me-

leget tart az is, mint a betapasztott ablak. Napközben alig látni valakit a szabadban, utcán, kocsmában. Az eresz alatt füstölő házikókban bújkál el a falu népe s álmaival, babonáival foglalkozik. Könyvnek, újságnak persze híre-hamva sincs. Az asszonyok, lányok délután fonnak, szönek. A háztetők felett zúgó vihar alatt összebújnak a fiatal nők egy-egy kiválasztott háznál, mesét mondanak és fonnak, szövik egyszerű ruhájukat, az inget. Ha egy idegen férfi betoppanna az ajtón, nyilván az ördögnek néznék. Pedig az orosz-magyar nők, a míg fiatalok: oly üdék, mint a vadvirágok. Szőke hajuk, lenvirág szemük, gyengédségük megigézi az utazót. Nekem mindig a szerény kis nefelejt jutott eszembe, ha utazásaim közben erdők szélén, patakok partján fiatal rutén nővel találkoztam. Ámde nem sokáig bírják e nép tavaszi virágai az életmód zordonságát, a sorvasztó bójt. A savanyú répa és káposzta, a melyet télidőben közös hordóból, kanál nélkül fogyaszt a háznép: silány táplálék az életerő fenntartásához. Az orosz-magyar azt mondja, hogy télen úgy sincs szüksége testi erejére s ezért nem táplálkozik, mint akár a föld bogarai, a melyek dermedt mozgatlanságban töltik a telet. Nem ritka az olyan fiatal orosz-magyar, férfi vagy hajadon, a ki még sohasem evett húst életében, de pálinkától már részeg volt az apja temetésén.

Az egyház által kiszabott és az önként vállalt bójtölést kell rendszabályozni ennek a szelíd, csendes népek a történelmében. Meg kell tanítani enni, táplálkozni, erőt és vidámságot gyűjteni nemcsak az alkoholtól. Meg kell tanítani őt a könyvek, olvasmányok örömeire, az életnek sok színére, az emberi boldogság pálinka-mentes részeire. Meg kell tanítani őt járni, mint a gyermeket. Beszélni, érezni, örvendezni, mosolyogni, hogy az öreges ránczait eltüntethessük e népek arculatáról, a mely búsán meghűződik már a gyermek ajkszóletében, elhervasztja az ifjú nőket, koravénrege itéli a még életerős férfiakat. Meg kell menteni e népet az önkéntes éhezéstől, a borzalmas bójtöléstől, hogy ifjúsága ne egy-két esztendőig tartson csupán. A múlt nyáron még üde, szagos hajadon mosott a patakánál. Az idén fonnyadt vénasszony mereszti rá fénytelen szemét az utazó kocsiára. A temetők telve sírokkal, a melyekbe életerős emberek temetkeznek, a kukázók korai agastyánok lesik a gyöngye melet, a nők alig képesek szoptatni gyermekeiket. Életet kell adni ennek a népek: mielőtt a pálinkáról akarjuk leszoktatni. Ha most, nyomban megvonnánk az orosz-magyartól az alkoholt, rövidesen kipusztulna az egész néptörzs.

Napfényben és hóviharban eleget utazgatam e tájon. Örvendeztem a faluszelei csűrök szalmatetőinek, emberi hangon szólótt hozzá az első kutya, a mely kocsimat vagy számat megugatta, sok mindent gondoltam az ablakról, a melyet házikókon láttam fűrészporról és sárral betapasztva, a néma udvarokról, a melyeknek havában magányos gyalogösvényt tapos a gazda. Ugy mentek, mendégéltek tova utam mellett a kis falvak, mint az emberi nyomorúság, az örök szegénység változatlan, mindig egyforma kepecskéi. Nagyon ismerősek kell lenni ezen a tájon, a ki egyik embert meg tudja különböztetni a másiktól. A ruházódásuk egész vármegyére kiterjedően egyforma. Bús, szürke halina-pozitívban, kopott gubában, a bocskorban vagy meztőláb jönnek ők elő az országutakon. A férflak borotválják az

arcukat, rövidre nyírják a hajszukat, mert nem szeretnek szakállt viselni, mint rokonaik, a nagy-oroszok, a kiket bakkecskének csúfolnak. Széles, vastag, zsiros kalapjaik elpusztíthatlanok, örökségbe megy egyik nemzedékről a másikra. Még téli báránnyőr-süvegüket is csak nagyritkán cserélik. Szürke vagy fekete gubáikban, derékszíjjal a derekukon, bőrtarisnyával az oldalukon itt élnek évszázadok óta és látszólag semmit sem változtak. Nem lehet észrevenni, hogy a régi ember kiment a ruhából a temetőbe, új ember büszkélkedik a rézséggel, gombokkal kivert tarisnyával. Még tán a nevük is ugyanaz marad. A szegénység örökké talpon álló hadserege, lelkek, a melyek már eleven testtel elkárhoztak a mindig ugyanolyan, egyforma életre, emberek, a kikkel nem történik semmi, a mi apáikkal, élnek, hogy észre sem vették, hogy elmúltott életük, bójtölnek, lerészegednek, karácsonyt, esküvőt tartanak, aztán elmennek a temetőbe. Ugyanazok most is, a kik száz esztendővel előbb voltak. Ott tolonganak a határszéli vasúti állomásokon, hosszú hajukat hátrafélsülve, fedetlen fejjel állnak úr, szolgabíró előtt, arcukon az örök alázat, lemondásos szürkeség, fénytelen élet. Mennek, mendégélnek girbe-gurba országutakon, mintha sohasem gondoltának semmire, czéltalanul barangolnak hegyek között, elmenekülnek a városokból, sőt falvaikat is nyomban elhagyják, a mint enged a szigorú idő. Künn élnek a havasokon, hegyhátakon, réteken, fészkekben, mint a vadmadarak. A háznép ritkán bomlik fel. Gyerekek, öregek, asszonyok és háziállatok lehetőleg együtt vannak, addig, a míg élnek. Egy test, egy lélek minden család. Ha valaki meghal közülük: megsiratják, a holttest jelenlétében, szinte részvételével: lerészegednek, aztán gyorsan felejtetik. Egyszer egy faluba érkeztem határszéli bolyongásaimban, a hol a pap (régiszerűsöm) elvezetett egy házhoz, a hová ő halotti torra volt hivatalos.

A halott, a kinek torára készülődtünk, még élt, de az ágya már a mestergerenda alá volt tolvá, égő gyertyát adtak a kezébe és a kántor fejére tette az evangéliumi könyvet, és a könyv olyan lapon nyílt ki, a hol alig volt vörös betű. Minden jel meg volt arra, hogy a beteg rövidesen meghal.

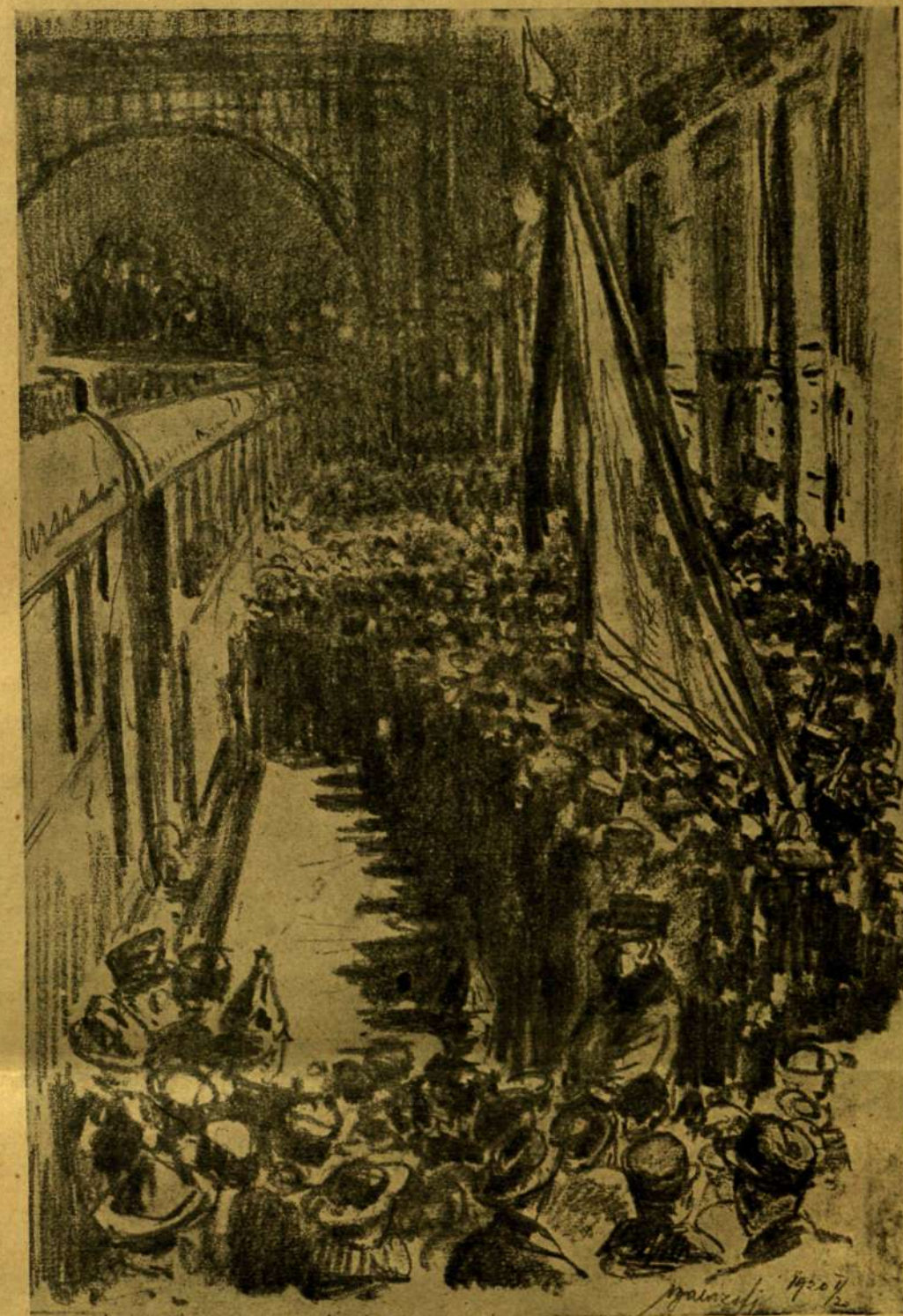
Öregember volt a beteg. Egykedvűen tartotta kezében a gyertyát, hisz már délután megkapta az utolsó kenetet. Talán észre se jutott, hogy reggel eljött s résztvegyen a saját halotti torán, a melyre a háznép már ugyancsak serénykedett. Az asztalt megterítették vászonnal, mert a halottnak a helye a ládán lesz. Pálinkát, kenyeret készítettek a papnak, kántornak, harangozóknak. Ámde senkinek nyúlt a várvavart elemőzsiahoz, mert az öregember még mindig tartotta a gyertyát. Lassan múlt az idő. A kántor időtőlétül megpróbálgatta az evangéliumos könyvet az öregember kopasz homlokán. Vállat vonogatva jelezte, hogy nem tehet róla. A könyv mindig ugyanazon lapon nyílik, a hol kevés a veresbetű. A harangozó, mint egy unatkozott strázsa, egyik lábáról a másikra nehezedett. A pap székre ült és halál-kopogott az asztalon.

— Bátyuska, nem félsz a haláltól? — kérdeztem.

Az öregember szemét az égő gyertyára meresztette, mintha azt nézte volna, hogy meddig tart még a gyertyaszál. Aztán hangtalanul megcsóválta a fejét.

A háznép tett-vett a szobában. Egy öregasszony, egy fiatal nő és egy közömbös suhanc voltak az öreg hozzátartozói. Néha megtapogatták az öregember kezét: vajjon elkezdhetik-e már a sirást? Künn a havas esteben lábak kopogtak, suttogások hangzottak, szomszédok, a kik majd szoltárt énekelnek. Mikor hangosodott a beszélgetés odakünn, a harangozó, mint hivatalos személy, kinyitotta az ajtót és kiköpi.

A bátyuska pedig nézte, kimeredt szemmel leste a kezében égő gyertyát. Már nem figyelt semmire, a mi körülötte történik. Nem is igen látott tán egyebet, mint a piros nyelvcskét. Szinte pillanatok alatt megváltozott az arca. Mind kisebb lett a

A PÁRISBÓL HAZAÉRKEZETT MAGYAR BÉKEKÜLDÖTTÉG FOGADTATÁSA A KELETI PÁLYAUDVARON JANUÁR 20-ÁN ESTE. Balázsfi Résző rajza.

feje. Végül kicsiny lett, mint abban az időben, a mikor anyja szíve alatt élte életét. Az élet visszafelé futott az arcán. Talán átsuhant előtte minden, a mi történt vele, mint egy vándormadár képe vonul át az alkonyodó éghajlason. A gyertya reszketni kezdett. Ingadozott, hajladozott, felgaskodott, meg lehanyatlott. Az élet volt ez, a mely most válik el a fiatalok zöld erdőitől s a komor vénység hervadt mezőitől. Képektől, arczoktól, melegségektől, ölelésektől, az életben maradó szavaktól s a tovább pirosuló hangoktól elmúlik egy kis lehelet. A gyertya nagyot koppant a földön, az öregember feje hátrahanyatlott és sötétebb lett a szobában egy lélekkel.

A háziak nekiláttak, hogy az öregot az ágyból a ládára czipeljék. Kimentem a házból.

Januáriusi éjszaka volt, tiszta, szélmentes, csillagsugáros, a milyen ritkaság itt a Kárpátok között, elszabadult viharok, féktelenkedő szelek, végítéleti hófúvások hazájában. A csillagok az égboltozatra fagytak. Ragyogtak, fényltek, szinte vakítottak szikrázó fényességükkel. Szürkák, hegyesek és élesek voltak. Ilyen hideg éjszakákon senki sem vágyódik a csillagokba.

A hegyipatak a malomgátnál sustorgott, mint a főtt víz. Talán ezen az éjszakán dermedt jéggé a zuhatag, a melyet idáig nem tudott gyeplőjébe kepni a tél. Halottak a

hegyek, a hótól szikrázó erdők. Mélyek a völgyek, hogy feneküket sem láthatni. Áll a nagy éjszaka a világ felett, mintha többé nem lenne feltámadás. A bádor Krisztus a falu végén elárvultan terjeszti ki karjait. Az országút néptelen és a beláthatatlan messziségbe visz. A halál éjszakája. Nem volna csoda, ha jéggé fagyott, lepedős kísértetekkel találkozánk a gyalogúton.

(Folytatása következik.)

SEGEÉNY MADÁR.

Szárnyaszegett madár — törött, száraz ágon —
Mi keresni való van e bús világon?
Magzatod elveszett, fészkek összetpve —
Fölötted az égen nincs parányi fény se...

Ha — merre vágyad vonz — nem tudsz arra szállni.
Nagy messze határban zöld lombra találni,
Mely híven példázna s táplálna reményed —
Szegény beteg madár — minek akkor élned?!

Bokrok alatt keress kis zúgot magadnak,
Hol száraz levelek szépen betakarnak —
S a mire úgy vágytál, ott majd megtalárod:
Az örök nyugalmat — örök boldogságot....
Szász Károly.

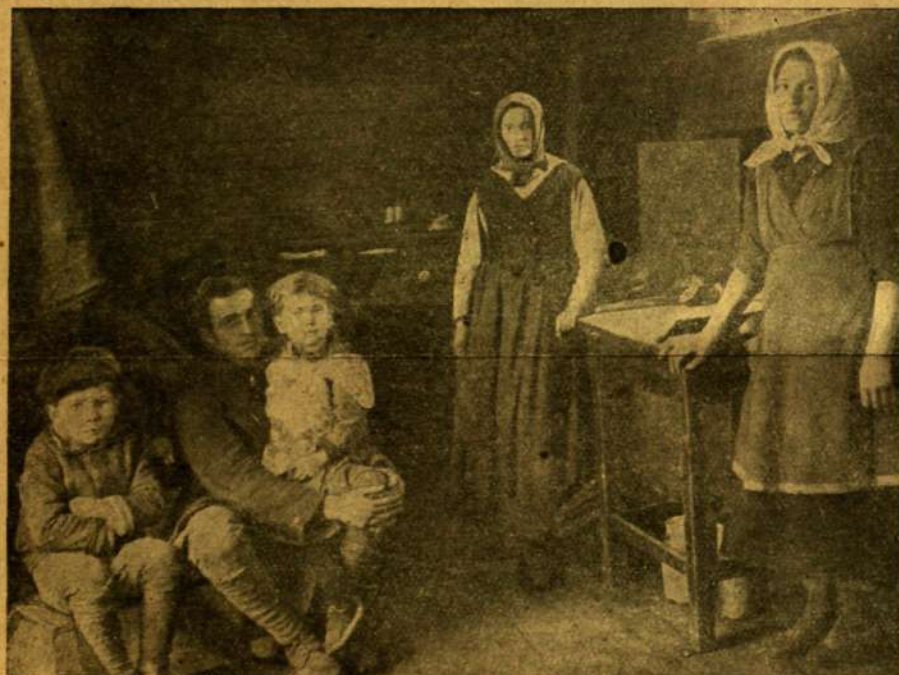

EBÉDFŐZÉS. — Bér Dezső rajza.

Az általános választójogot illetőleg megoszlanak a vélemények, s az emberiség legnagyobb gondolkodói ellenséges állást foglalnak el vele szemben. Ez nem is csodálni való. Oly szellemek, minő például Taine vagy Renan, igazat fognak adni mindig Plátónak, a ki megvetette a demokráciát, mert az született ellensége minden kiválóságnak, akár politikában, akár tudományban nyilatkozzék. A nagy elmék sohase fogják azt megérteni, hogy egy nemzet sorsának vezetéséhez a vásárcsarnoki kofa is annyit értsen, mint a legtanultabb emberek.

De azt be kell ismernie mindenkinek, hogy a választási vesztegetésnek leghathatósabb ellenszere az általános választójog. Egy kerületet, a hol pár száz szavazó választ: meg lehet venni pénzen. Ott, a hol ötven ezer a választók száma, csak kivételes esetben döntheti el a küzdelmet a pénz. Azért a kapacitációnak ezt a módját nem egy könnyen fogja megpróbálni ezentúl nálunk valaki.

Ne gondoljuk azonban semmiképp, hogy a választási vesztegetés valami magyar specifikum. A hol nagy érdekek függtek vagyontalan emberek szavazásától, s a hol vagy egyesek kapzsi haszna, vagy az állam jóléte megérdemelte a kockázatot, ott bizony megpróbálták ezt az eszközt más időkben és más éghajlat alatt is. Mikor Julius Caesar

VAGGONLAKÓ CSALÁD.

ELŐKESZÜLET A FŐZÉSHEZ.

TÜNETEK ÉS TÜNÖDÉSEK.

© A választási küzdelmek ezekben a mostani napokban semmivel sem csendesebbek, mint a minők a multban lenni szoktak, — sőt talán szenvedélyesebbek, — de egy tekintetben mégis példásan tiszták. Nem játszik bennük szerepet a pénz. Még abban a formában sem, a hogy az Amerikában történni szokott, a hol a legális költségek, (hirlapi hadjáratok, felvonulások, ünnepélyek rendezése s más ilyenek) olykor százazreket emésztettek fel, annál kevésbbé direkt vesztegetések alakjában.

Pedig a magyar választásoknak eddig ez volt a rákfeneje. Ez ásta alá a parlament tekintélyét, a jogba és igazságba vetett hitet, ez ingatta meg a társadalmi élet fentartó oszlopait. A nemzet látta, hogy az ő igazi akarata sohase érvényesül, s ez volt egyik legfőbb oka annak, hogy pillanatnyilag beleszedült 1918 őszén a forradalomba.

Pedig Magyarországon a választási vesztegetés nem nagyon régi keletű. Nagypapaink ideje előtt még nem ismerték ezt a betegséget. Nagyobb arányokban csak 1836-ban lépett fel, a mikor a bécsi császári kormány ily módon igyekezett magának többséget biztosítani az országgyűlésen, s olyan kortesei akadtak, a minő Gyürky volt Nógrádban.

GYERMEKEK A VAGGONLAKÁSOK ELŐTT.

VAGGONLAKÓ MENEKÜLTEK A BUDAPESTI PÁLYAUDVAROKON.

megosztott Pompejussal és Crassussal a világ hatalma fölött, pénzzel döntötték el Rómában a consuli s egyéb főhivatalnoki választásokat. S miután Cato a cenzor nem tűrte a vesztegetést a városban, a falakon kívül, Pompejus villájában ütötték fel a kortestanyát, hová a cenzor hatalma el nem ért.

S az alkotmányosság klasszikus hazájában, Angliában is általános volt a pénzzel való vesztegetés mindaddig, a míg kis számú választóktól függött a mandátum. Sőt ott végtetesebbek lettek ennek a visszaélésnek a következményei. A parlamenti képviselő, a ki pénzen szerezte a mandátumát, szintén pénzen adta el a maga szavazatát. Volt idő, midőn Nagy-Britanniát csak úgy lehetett kormányozni, ha minden nagyfotosságu törvényjavaslat tárgyalásakor pénzen vásárolták meg a többséget. Thackeray beszéli, hogy még IV. György korában is nyíltan, szegyenkezés nélkül fogadták el a képviselők a megvesztegetésekre szánt összegeket. Macaulay egy előbbeni időről mondja, hogy az államkincstárnál levő szavazatvásárt ép oly jól ismerik, mint a marhavásárt a Smithfielden. Ugyanő mondja, hogy a legerényesebbek fel-

LAKÁS, MŰHELY ÉS KONYHA EGY VAGGON BELSEJÉBEN.

MUNKÁRA JELENTKEZŐK ÉS BETEGEK ÖSSZEIRÁSA.

fogása is csak odáig ment, hogy a vesztegetési összeget elfogadni becstelenség ugyan, de megvesztegetni valakit, senki sem tartotta illetlennek.

sértésnek is vette, ha őt szavazatáért pénzzel kiálták. Valósággal mesterségesen rontották meg a választókat, hogy megvásárolhatók legyenek. S a

BÁNAT.

Menj bánat, — mondom — vig napüdvé vár! —
De visszadobja ingerkedve már
A sors, e hitvány csintalan gyerek,
S a bú csak mindég vissza hemperg.
Hát mit tegyek? Fölkapom mint batyút.
De súlyos így, jaj messze így az út!
Leroskadok. — Jaj nem segítsz, nagy ég?!
— Jer hát, segíts te, vig könnyelműség!

... Folyó vagyok, mely vidozan szalad.
Leejtem, rejtem bánatsúlyomat.
Hadd fonja lent be zöld selyem hinár,
Hadd fonja ott a feledésbe már!
Futok. Felém vig partok intenek,
Utamba dalt, virágot hintenek.
Oh, édes part, itt élni volna jó!
De meg nem állhat sosem a folyó.
Lejtős az út; rohanva zúg az ár.
Így futni, futni oh, be' kár, be' kár!
Oh, jaj! A bánat is rohan velem,
A mélybe' lent, a szívbe' bont,
Magammal görgetem.

Barcsai-Fehér Géza.

ÉTELOSZTOGATÁS.

* VAGGONLAKÓ MENEKÜLTEK A BUDAPESTI PÁLYAUDVAROKON.

MI KÉSZÜL A MÜTERMEKBEN?

— Látogatás a festőnőknél. —

A művészet kedvelői az utóbbi időben örömmel állapíthatták meg, hogy a festéssel foglalkozó nőművészek művészi nívója jelentős mértékben emelkedett. Nemcsak idehaza nálunk, hanem külföldi kiállításokon is feltűnést keltettek egyes festőnők alkotásai és ha ismerjük a fiatalok gárdáját, akkor bizakodással nézhetünk e tekintetben a jövő elé is. Azok a festőnők, a kik most kezdik bontogatni szárnyaikat, egy-egy képet küldve valamelyik tárlatra, kétségkívül művészi értékükről tesznek tanúságot és majdnem valamennyinél meg lehet állapítani azt, hogy a sablonos csendélet-témát hamar meguntva, erősebb és nagyobb problémákat keresnek.

Festőnőink közül azok, a kik idehaza vannak, szorgalmasan dolgoznak ma is. *Kalivoda* Katát sajnos hiába keressük, a magyar falvak figuráinak ezt a hivatott mesterét nem találjuk már Alagon, a hol eddig dolgozott. Állítólag férjével együtt Kisorosziába költözött, oda azonban bajos most elutazni és ez az oka annak, hogy *Kalivoda* Kata művészetével nem foglalkozhatunk akkor, a mikor a festőnők munkájáról írunk cikket.

A pestiek közül *Telkessy Valér* szorgalmasan dolgozik budai ateliérjében. A művész egyéniségét pleinair-képek fejezik ki legjobban, különösen a pleinair-aktok, most azonban tél van és *Telkessy Valér* pleinair-aktokat nem tud festeni. Nyáron készült vázlatai és studiumai alapján az utolsó ecsetvonásokat végzi azokon a *pócsme gyeri* tájképeken, a melyekről a friss levegőjű magyar falu köszönti a szemlélőt. Üres óráiban előveszi azután *torockói* tanulmányait és azokról fest gyönyörű képeket szegény Erdélyországról, a hova ő is nagyon-nagyon visszavágyik. Délelőttöként tanítványok fiatal serege keresi fel a művésznő ateliérját és *Telkessy Valér* örömmel beszéli, hogy tanítványai között mennyi tehetség van.

BÖHM RITTA MÜTERMÉBEN.

Készülő képei között kétségkívül legszebb az, a melyiken a pócsme gyeri határ van, tavasz kezdetén apró fenyőfákul ültetnek dolgos kezű magyarok a földbe.

Nem messze *Telkessy Valér* műtermétől dolgozik szorgalmasan *Boemm Ritta*. Poin-tirozó technikával készült képein frissesség, eleveenség ül. Jobbára interieurökön dolgozik, a közönség az utóbbi időben különösen nagy szeretettel keresi az interieurököt. *Boemm Ritta* különös és kétségkívül nagy-szerű technikája talán egyedül áll ma Magyarországon és bizonyos, hogy az ő megoldása művészi szempontból elsőrangban sikerült technika.

Boemm Ritta, a ki a zenéhez talán éppen úgy ért, mint a festéshez, — a drezdai zeneakadémiát végezte — most egy nagyobb kompozíció vázlatán dolgozik. *Beethoven*ról készíti egy monumentális, három részből álló nagy képet és már a vázlaton meglátszik, hogy sötét tónusu témákat az ő technikájából milyen könnyen lehet színesen és nagy elevevénnyel megcsinálni.

A művésznő nyáron Sümegen volt, a hol *Darnay Kálmán* nevelte már a közönséget. Sümegen nagyon sokat festett *Boemm Ritta*, de képeinek nagy része ott maradt, ő viszont pénzzel és — a mi még tán fontosabb — élelmiszerral alaposan megrakodva érkezett haza. Sümegi studiumai után azért még most is sok szép dolgot készít idehaza.

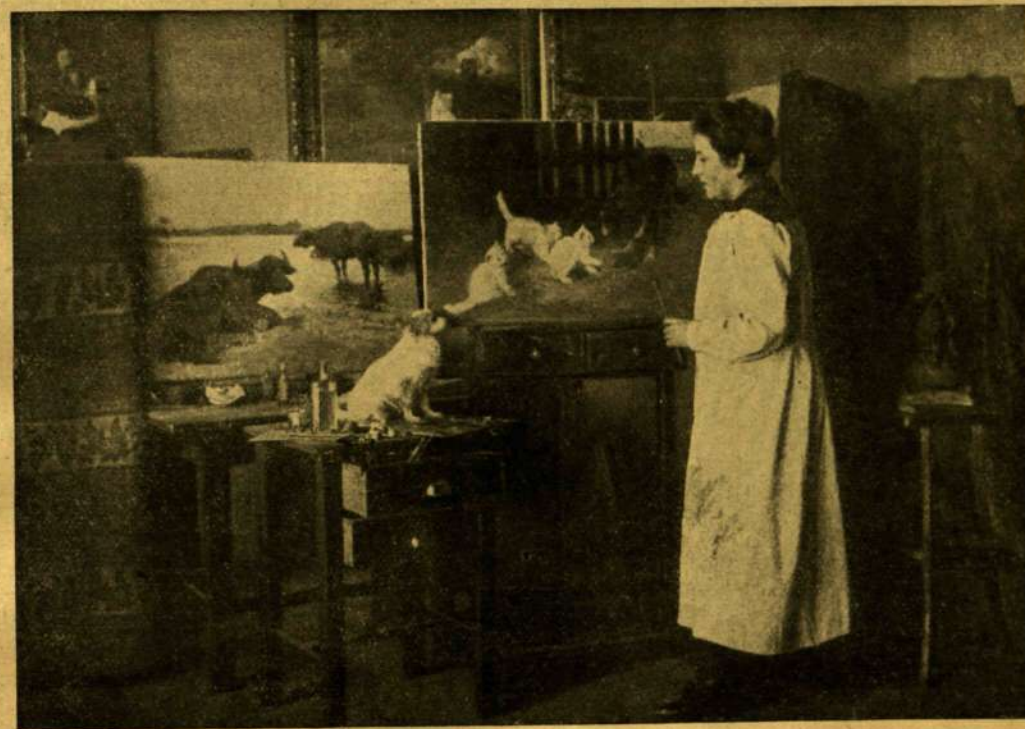
Reinerné Istvánffy Gabriella, festőnőink közül az egyetlen számottevő állatfestő, hű maradt önmagához és most is csak állatokat fest. Modelljei ragaszkodással ugrálnak ölében az atelierben és *Istvánffy Gabriella* szomorúan panaszkodik, hogy modelljeinek száma alaposan megcsappant. Csak két kutyája és két macskája van. Amazok *Maxi* és *Médi*, emezek közül a hatalmas angóra *Miczőka*, a kisebb szíami pedig *Friczi* névre hallgatnak. Hét gyönyörű macska spanyolbetegségben pusztult el. A műterem mellett van még egy csomó nyúl, ezek közül azonban a román megszállás idején az atelierben bekülvartélyozott románok többet jó étvágyal elfogyasztottak.

Istvánffy Gabriella leginkább macskáit festi, vagy színes czeruzával készíti ezekről kedves, bájos rajzokat. Állatképein kívül kedveli a tájképfestészetet is és legutóbb készült havas-képe azt mutatja, hogy a művésznő ezen a téren is nagy művészettel kezeli az ecsetet.

Bükkerty Mariskát már bemutattuk legutóbbi cikkünkben. Megirtuk akkor, hogy ezt a kiváló festőnőt *Gemes Gindert* Péter szobrász vette feleségül és a mézesetekben a férj feleségét mintázta agyagba. A reciprocitás elvével fogva *Bükkerty Mariska* viszont az ura arcát festi vászonra és bizonyára kedves eseménye lesz a tavaszi tárlatnak, ha *Gemes Gindert* Péter felesége szobrát, *Gemes Gindert* Péterné pedig férjének portraitját állítja ki.

Bükkerty Mariska eddigi munkái közül különösen virágképei keltettek feltűnést. Most is készíti ilyen csendéleteket, de már a komolyabb témákat keresi és festi vászonra sok művészettel. Legutolsó csendéletén kalaráb, zöldpaprika mellett pár darab tojás és kelkáposzta ül modellt, ennek a képnek története van: a csendélet modellje jutottak kedves ajándéknak a papnak, a ki *Gemes Gindert* Pétert és *Bükkerty Mariskát* összekötötte. Komoly tárgyú képei közül határozottan nagy művészi értéke van a *Proletárgyerekek* című, igen jó látással megfestett vászonnak.

Hadzsy Olga akvarelleken dolgozik. Főként portrékat fest. Aranyhajú, meg koromfekete gyerekeket. Nagy türelemmel és nem kevesebb művészettel dolgozik és az sem

REINERNÉ ISTVÁNFY GABRIELLA MÜTERMÉBEN.

igen bántja, hogy műtermében nincsen túl-ságosan meleg. A festőnő igazi művésze az akvarellnek, a melynek technikája ha egyszerűbbnek látszik is, kétségkívül sokkal nehezebb. Ő nem követi azokat a piktorokat, a kik az akvarellrel való dolgozást átmeneti állapotnak tartják csupán és csak az olajkepeket tekintik a művészi fejlődés magasabb fokán álló munkának. *Hadzsy Olga* megmarad az akvarell mellett, ennél fejleszti erős és nagy művészetét, és azok, a kik utolsó időben készült munkáit látták, megállapíthatják azt is, hogy technikája rendkívüli mértékben fejlődött.

Festőnőinkről írva meg kell emlékezni két távollevő művésznőről is. Az egyik *Rudnay mester* tanítványa, *Fodor Olga*, ki ez idő szerint *Gráczban* tanul tovább. Művészi körökben *Fodor Olga* studiumai komoly és nagy feltűnést keltettek. Festőnőink közül őt tartják legnagyobb figuralistáknak, a ki markáns technikájával és bámulatos anatómiai tudásával sok férfiművészt mul felül. A másik, a kiről meg kell emlékeznünk: *Hu-mayer Erzsébet*, ki *Csongrádon* dolgozik. Akvarell-tájképei igen jók és nagyon biztatóak a művésznőre.

VETÉLYTÁRSÁK.

Elbeszélés. — Irta *Beczásy Judit*.

Korai verőfény melengette az erdőt. Még csak tavaszvége volt, de a nyári-vendég-összes asztalaival kiköltözött a nyár elé az udvarra. Csak kevés vendég ritkálott még arra, dolog alig akadt, egy sör, egy pörkölt ha fogyott naponta. A vendégősné lánya, a *Katicza*, teline, sugárzó, fiatalon rózsállott az ajtóban. Jenő, a nyári-pincér, ki-bejárt mellette, hogy beszívja dús egészsége illatát. Oda telepedett az ajtó mellé, késeket fényesített, vállig gyűrű ingujjából kimesztelenkedett hófehér, szőrtelen karja. Lopva *Katicza*ra pillantgatott, hogy nézi-e ő? Tervek bimbóztak benne, elvenni a lányt a vendég-lóval, ezt az egészséges, erős lányt, ezzel a pompás üzlettel. Keltette magát.

— Tetszik tudni, tavaly ilyenkor a Tár-rában voltam, de jó dolgom is volt ott. Egy ügyvéd lánya belém bolondult kérem, a karomba, hogy milyen fehér. Délután, ha szabadom volt, kimentem az erdőbe, ő már ott várt, csak végig hevertünk a fűben, én meséltem neki Amerikáról meg Olaszországról, sokfelé jártam én már kérem, ő meg csak a karom simogatta. Szép volt az nagyon, de az apja rájött, hazautaztak. Pedig kérem, ha még kicsit maradnak, aligha a feleségem nem lesz, nagyon úgy állt a dolog.

Katicza már a karját nézte. — Hogy ebbe belebolondult egy ügyvéd lánya? .. bolondok is azok a kényes kisasszonyok... A karjába? .. hát nem utolsó ember, azért mégis... kihúzta magát még sudárabbra és a virulók közönyével nézett le rá.

Most egy vendég tétovázott az asztalok sorában. Látszott rajta, hogy mérlegeli a helyeket, közelebb menjene, vagy jobb lesz távol leülni? Gyakran jött ide. *Katicza* ismerte, a szomszéd villában dolgozó asztalos, jó nygyvenes, életerős, pirosarcu öreg-legény. Jómóddal öltözött, vadász ruhában, nem is mesterember forma, inkább erdész, vagy ilyesmi.

A lány nem mozdult, várta a míg köszönti.

Az tette, hogy csak most látta meg. — Jónapot kis *Katicza*. De szép ma valaki. Jöjjön már közelebb, hadd nézzem meg jobban.

— Idáig is ellát, a kinek még jó a szeme — éleskedett a lány.

Az asztalos szeme villant, fájt a korára való czélzás, de csak visszanyelte, úgy tett, mintha meg se hallotta volna.

— Hát aztán meg se kérde, hogy mit ennék?

TELKESSY VALÉR MÜTERMÉBEN.

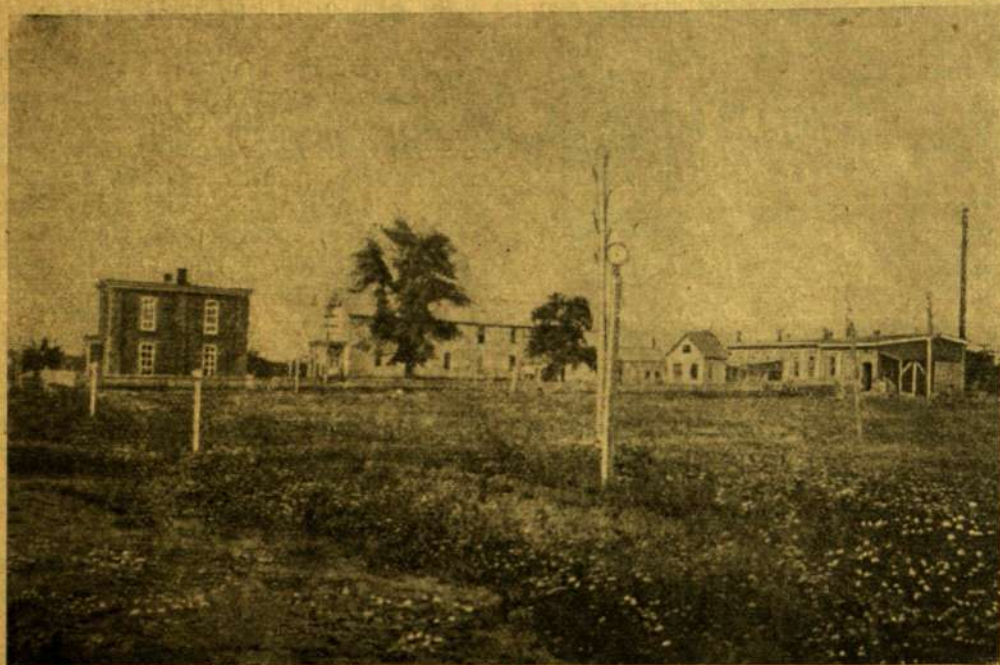

TELKESSY VALÉR MÜTERMÉBEN.

MI KÉSZÜL A MÜTERMEKBEN?

BÜKKERTY MARISKA MÜTERMÉBEN.

AZ ELSŐ VILLAMOS IZZÓLÁMPÁK A MENLO-PARKBAN.

Katicza közelebb jött, megállt az asztalnál, szemben a férfivel egy üres székre támaszkodott és kivágott bluzából most ki-villant két fiatalos melle.

Az asztalos éhes szemmel lesett be, csupa kívánság volt, a hogy nézte. Érett fejjel jó feleségnek ítélte a duzzadó, fiatal erőt, ez hozta most is ide.

— Jöjjön közelebb no, csak nem fél tőlem? — Magától? — biggyesztette gunyosra az ajkát. — Miért félnék már én Kovács bácsitól?

A férfit sértette a „bácsi” szó, azért mégis felé nyúlt és a kezét kereste.

Katicza nyugodtan nézte.
— Hát mit parancsol?
— A mi van. Ha maga hozzá, minden jó lesz nekem.

Jölesett a lánynak a szerelmes hang, de még jobban, ha megkínozhatta ezt a vén-legényt.

— Jenő! Vigyen a Kovács urnak egy pörköltet, — mondta diadalmas kaczerán.

A pinczér, a ki féltékeny gyűlölködéssel hallgatta a kötődést, derüsen ugrott fel.

— Igenis kéremásson.
Ekkor az erdő felől éles sikítás hasított feléjük, mindenik döbbenet figyelt. Még egy, aztán még egy, apró, ijedt, remegő sikkogás, majd egy rémült asszony lihegőn futott oda.

— Jézus Mária, csaknem megharapott... jaj Katicza kisasszony, ha látta volna, mekkora kigyó, volt az két méter is, még ilyen itt sohse volt...

— Hol látta azt lelkem? — állt fel az asztalos.

— Itt éppen az erdőszélben.

— Majd én végzek vele — vetette lenézőn a férfi felé a pinczér. Kihozta a szobából a flóbertet és az asszony után indult. Katicza is mögöttük, félve a kigyótól és mégis kíváncsián.

De a mikor odaértek a fák sűrűjéhez, a pinczér meghökken. Nagy kigyó volt és sziszegőn forgatta felmagasló fejét, mintha a támadót keresné. Azért célzott, de tétova keze mellé talált. A kigyó szembenézett vele, fehérre vált arcczal eresztette le a karját és remegett.

Katicza izgatottan kiabált:
— Na, löjje le hamar, elszalad!

Az asztalos a lövés után fölényes nyugalmmal utánuk ment. Kezében szoros markolással fogta bunkós, zömök botját. A kigyó már kuszott az erdő sűrűje felé, ő utána indult. Megfogta a bot szöges végét és súlyos zuhanással csapott a kigyó fejére. Az szétröccsent, még így czafatos-véresen is felágaskodott és vonaglani kezdett.

— Na, ettől ijedtél meg? — hajította a lenézését a pinczér felé. — Egy hitvány siklótól remegsz? Vitéz egy legény vagy te.

Katicza közelebb futott, lelkendezve csudálkozott és ragyogva nézett az asztalosra.
— Milyen bátor maga!

— Nem nagy dolog, csak nem kell neki rohanni, — mondta és felülről nézett a pinczérre.

Katicza már meg se látta azt a fehér karjával, maga szaladt a konyhába, hozta a pörköltet az asztalosnak. Kissé elpirult, a hogy szembeült vele.

— Jenő! egy sört a Kovács urnak! — és tisztelettel, melegen nézett férfias arczába.

A NEGYVENÉVES IZZÓLÁMPA.

— Egy csöndes jubileum. —

A találmányok életében is nagy idő negyven esztendő. Négy évtized éppen elegendő ahhoz, hogy valamely találmány, a mely első ízben való bemutatásánál valóságos forradalmat jelentett, lassanként annyira mindennapiassá váljon, hogy — még föltalálásának dátumáról is megfeledkezzünk.

Az izzólámpa ma negyven esztendő. Mindennapos életünket szinte el sem tudjuk már képzelni e légüres-terű csodakörte nélkül, de azért nemcsak hogy a föltalálás dátumát nem ismeri a legtöbb ember, hanem még azt sem igen tudják, hogy e valóban korszakalkotó találmány is Edisonnak genijét hirdeti.

Október 27-ikén volt negyven esztendeje, hogy először gyuladt ki e csodálatos üvegkörte izzó szála Edison laboratóriumában. És a hogy íróasztalom zöldernyőjű villamos lámpáját fölsavartam, ő reá gondoltam, a Menlo Park bűvészére, a ki ezt az új fényt ajándékozta az emberiségnek.

Millió és millió villamslámpa gyuladt ki így azon a napon is — a tudomány megannyi csodálatos szentjánosbogárkaja — és tulajdonképpen ez a fény ünnepelte csak ezt a nagy találmányt a negyvenedik évfordulón.

A legtöbb találmánynak megvan a maga története és minden ilyen történet valóságos kis regény. De talán egyetlen találmánynak sem olyan érdekes és regényes a története, mint éppen az izzólámpáé.

Az új fény nem a véletlenből született meg, mint a hogy Edison találmányai közül egyetlen egynek sem a véletlen volt a szülőapja. A Menlo Park bűvésze inkább kutató ebben a tekintetben, mint föltaláló. Előbb megszületik benne a találmány gondolata — rendszerint mert a gyakorlati életben hiányát érzi annak a találmánynak — és csak azután lát a megvalósításhoz, a mi sokszor hosszas kutatások és valóságos emberfeletti megérőtetések eredménye.

Így történt ez az izzólámpánál is. A maga bevallása szerint 1878-ban Barker professzor egy villamos izzólámpát mutatott be neki.

Kezdetleges laboratóriumi kísérlet volt még csak ez a lámpa, de Edison rögtön felismerte a villamos világítás gyakorlati jelentőségét és elhatározta, hogy megoldja ezt a problémát. Szobák világítására nem találta alkalmasnak az izzólámpát és e helyett az izzólámpa-rendszerével próbálkozott meg. Kezdetben nagyon finom platina-huzalokkal kísérletezett, majd irídiummal vonta be a platina-huzalokat, később pedig terium-oxid-dal és egyéb fémekkel. De az oxidok folytán lámpái minduntalan rövidzárlatot kaptak és az izzószálak kiégtek. Most aztán minden erejét megfeszítve csak azon igyekezett, hogy olyan szálat találjon, a mely valóban kitart. Megpróbálkozott silíciummal és bórral, meg egy egész sereg más dologgal, de eredménytelenül. Hanem ekkor már kutatásai közben elérkezett odáig, hogy az üvegkörteben el tudta érni a megfelelő vacuumot.

Tizenhárom hónap telt el már így örökös kutatásban és eredménytelen próbálkozásban azóta, hogy a villamos világítás problémájának megoldására szentelte minden idejét Edison. És tizenhárom havi megfeszített munka után még mindig — semmi eredmény.

Egy este laboratóriumában ülve, mint rendszeren, a mikor elgondolkozott, jobbkézét az asztalon nyugtatta. Ujjai ekkor egyszerre egy kis halmocska lámpakormot érintettek, a mely finom kátránnyal összekeverve ott hevert az asztalon. Egyik asszisztense használhatta ezt az anyagot a mikrofón körül való munkáiban, a mivel szintén ezidőtájt kísérletezett Edison. A fáradt és már-már csüggedni kezdő feltaláló az ujjai közé vett egy keveset ebből a keverékből és gyúrni, sodorintani kezdte, mialatt csodálkozva kérdezte önmagától, hogy miként is feledezhetett meg kutatásaiban és kísérletezéseiben erről az anyagról, a mely pedig valószínűleg alkalmas a villamos világításra. Vagy félóraig gondolkodott, töprengött így fáradt agyvelővel és ezalatt egyre gyúrta, sodorgatta a koromkeveréket, a míg végre vékony drótszál-fínomságúra nem sodorta. A különös fekete kompozíciót elhelyezte aztán a lámpában.

„Bekapcsoltuk az áramot a lámpába, — írja visszaemlékezéseiben Edison. A szénszál izzani kezdett, világított és mi az első várakozásteljes pillanatokban gyorsan megértük az ellenállást. Majd körülültük a lámpát és néztük, hogy mint világít.”

Egyenletes szép fény volt az eredmény, csak hogy a szénszál hamar kiégett. De Edison ekkor már tudta, hogy helyes úton jár. És ettől kezdve csak szénszállal kísérletezett. Ekkor gyapotszállal próbálkozott meg, a melyet előzetesen elszénestített. Valóságos harczt folytatott egy-egy tökéletesen elszénestített szálcaként, a mely mindig akkor szakadt el, a mikor a lámpába be akarta illeszteni. Ez az elkeseredett harc teljes két napon és két éjjelen át tartott, a míg végre sikerült az üvegkörteben elhelyeznie a gyapotszállal készített szénszálat. De ez meg akkor szakadt el, a mikor már a vezetékkel akarta összekapcsolni. Nagynehezen a harmadik napon — a mely három nap alatt egyetlen órácskát sem aludt Edison — sikerült a szénszálat az üvegkörtebe erősítenie, a levegőt onnan kiszivattyúznia és néhány pillanat múlva szép, szelíd fény regyogott föl a laboratóriumában. Ez a kis csodálámpa már teljes negyvenöt óráig égett egyhuzamban, és a Menlo Park bűvésze, asszisztenseivel együtt, most már tudta, hogy az a fény, a melyben ők fáradtan, de ujjongó lélekkel gyönyörködnek, a jövő fénye lesz.

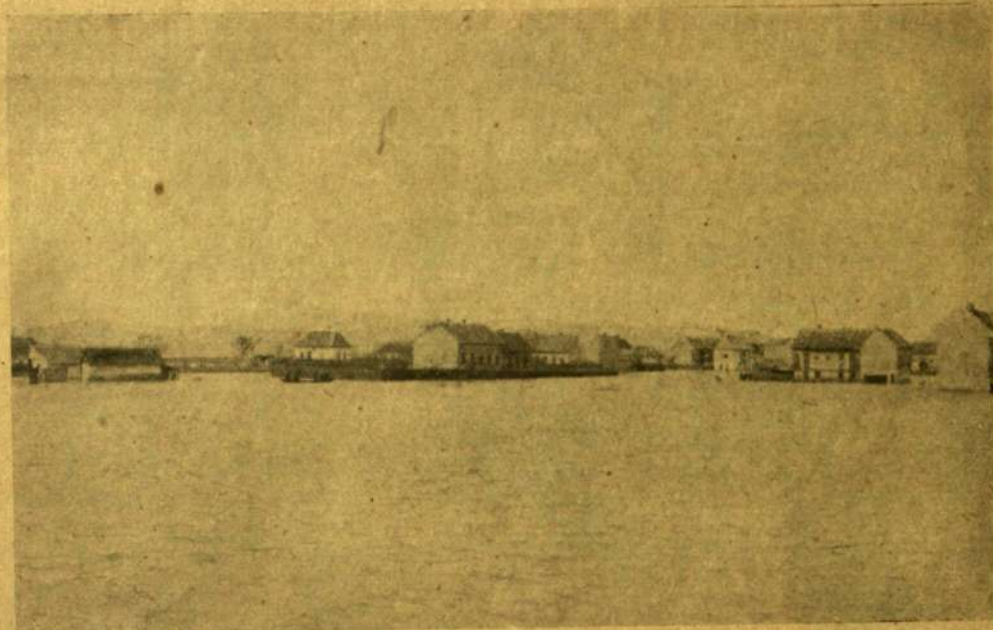
Pedig az igazi kemény munka még csak ezután következett. Edison egyre jobb és jobb anyag után kutatott a szénszálak számára. Egymásután szénestített el szalmaszálból, papírból, faszilánkból, kéregpapirosból és tömördek egyéb anyagból készített szálcakákat, hogy valamennyit kipróbálja. Közben eszébe jutott, hogy mi lenne, ha megpróbálna azzal a bambusszal is, a melyvel — bambuszszálból készült legyezőjével — éppen akkor is legyezgette magát. Le-

vágott hát ebből is egy szilánkot. És a bambusz kitűnően bevált, úgy hogy Edison nyomban elhatározta, tanulmányozni fogja az összes bambuszfajokat.

Töméredek tudományos könyvet hozott tehát magának, a melyek mind a bambuszszal foglalkoztak. De ezekből a könyvekből aztán azt tudta meg, hogy a tudomány több mint — ezeröttszázféle bambuszt ismer. Ő azonban ettől a rengeteg számtól sem rettent vissza. Elhatározta, hogy mind az ezeröttszázféle bambuszt kipróbálja. Még aznap széjjel is küldte embereit a világ négy tája felé, hogy szerezzék meg neki valamennyi bambuszfajt.

Félmillióba került csupán e bambuszoknak fölkutatása és beszerzése. Dél-Amerika őserdeit, Ázsiát, a messze szigetszágokat, Ceylont, Malagát, déli Khinát, Birmát, mind végigkutaták emberei, a kik közül az egyik bele is halt ebbe a vállalkozásba: sárgalázta kapott a mocsarak között.

De Edison megkapta a bambuszokat és azok között meg is találta a legalkalmasabbat, a miből a mai izzólámpák őst, az első szénszálas izzólámpát negyven esztendőnek előtte elkészíthette. Balla Ignác.

ELÖNTÖTT HÁZAK A FILATORI-GÁT TÁJÁN.

EGY ELÖNTÖTT HÁZ UDVARA.

A Vatikán Pinczéi.

Regény. (Folytatás.)

Irta André Gide. — Francziából: Könyg György.

— Vannak neki előnyei is, — gondola magában Anthime, mikor a nyakkendővel látta foglalatokodni. Elvehettem volna egy kaczerát, a ki megcsalt volna, egy csapodárt, a ki itt hagyott volna, egy fecsegőt, a ki telebeszélte volna a fejemet, egy libát, a ki kihozott volna a sodromból, vagy egy piszkurát, mint a sógornóm... És kevésbé nyers hangon, mint rendszeren, mondá neki:
— Köszönöm, — mire Veronika munkája befejeztével eltávozott.

Az új nyakkendővel nyakán, Anthime most teljesen gondolataiba mélyedt. Hangot sem hallani sem kívülről, sem szívében. Már megmérte a vak patkányokat. Mi az eredmény? A felszemű patkányok súlya nem változott. Most meg fogja mérni az ép pár súlyát. Hirtelen felugrik, mankója a földre esik. Bámulatos! Az ép patkányok... újból megméri őket; de nem, kénytelen meghajolni a valóság előtt, az ép patkányok tegnap óta gyarapodtak! Egy gondolat villant át az agyán:

— Veronika! — kiáltja.

Nagy erőfeszítéssel fölemeli mankóját s az ajtóhoz rohan:

— Veronika!

Veronika mosolygó arcza megjelenik, ő pedig az ajtó mellett áll ünnepélyesen.

— Ki nyúlt az én patkányaimhoz?

Nincs válasz. Újból kérdi, minden szót

külön hangsúlyozva, mintha Veronika nem értené a francia nyelvet.

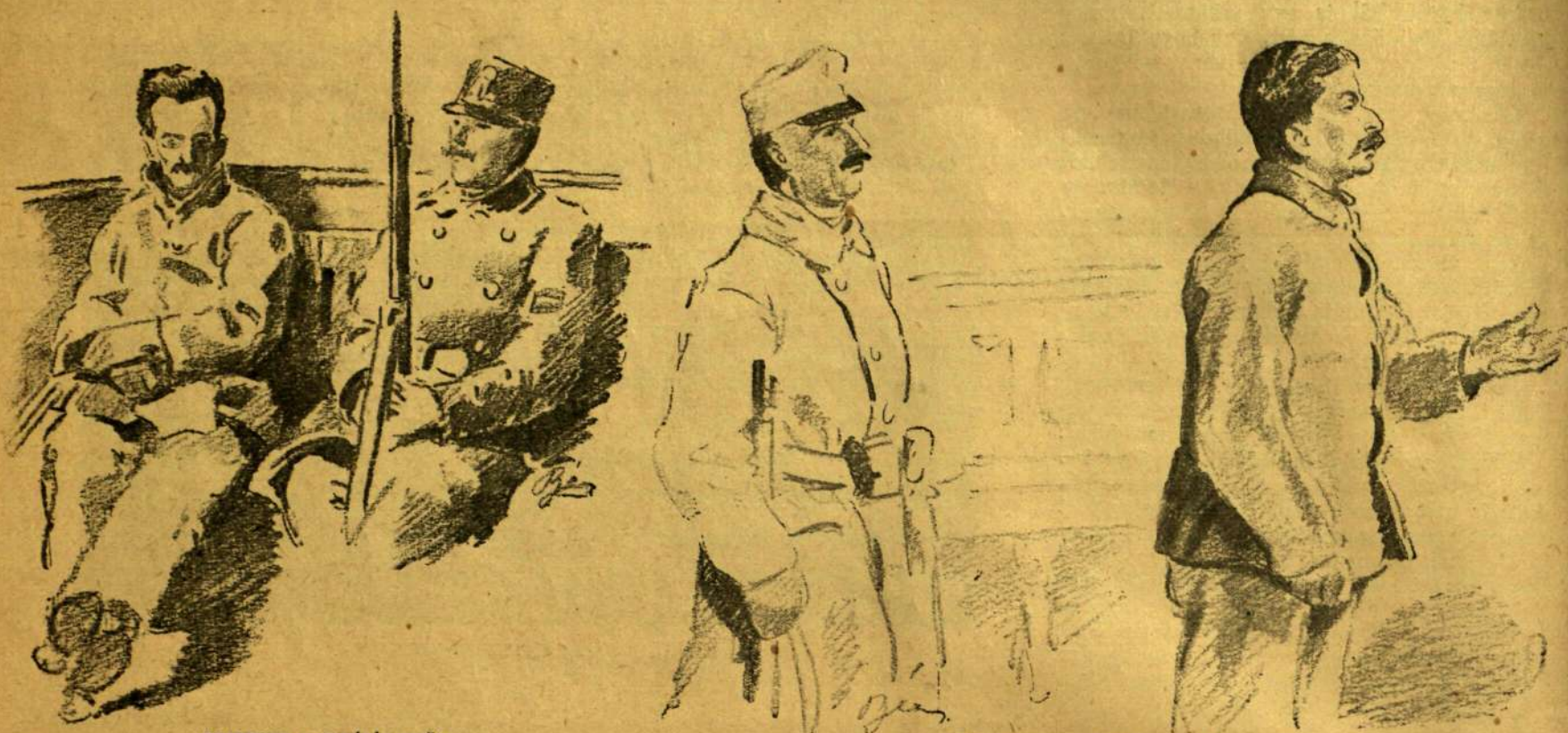
— Míg távol voltam, valaki enni adott nekik. Maga volt?

Veronika, kinek bátorsága kissé visszatért, feléje fordul csaknem támadólag.

KATONÁK A TÖLTÉS ERŐSÍTÉSÉRE MENNEK.

A DUNA KIÁRADÁSA Ó-BUDÁN.

TRATTNER A BÍRÓSÁG ELŐTT.

DR. SZIRMAY A BÍRÓSÁG ELŐTT.

A TERRORISTÁK BÜNPÖRÉNEK TÁRGYALÁSÁRÓL. — Bér Dezső rajza.

kisérve, megragadja a jegyzeteket és apró darabokra tépi.

„Két hét óta” mondá, valóságban pedig csak négy nap óta koplaltak a patkányok. Felindulása nyilván kimerült a kár ezen túlzásában, mert ebédnél már derűs homlokkal jelenik meg, sőt annyira viszi a bölcseséget, hogy feleségének békejebbet nyújt. Nem akarja ugyanis a Baraglioul-házaspárt veszekedésük látványában részesíteni, — ettől jobban irtózik még, mint Veronika, mert úgy érzi, hogy ezt az ő világfelfogásának tulajdonítanak.

Ot óra felé Veronika felcseréli házi ruháját egy fekete szövet kosztümre s Gyula és Margit elébe indul, kiknek 6 óra kell Rómába érkezniük.

Anthime felszedi az összetépett papirlapokat, egymás mellé rakosgatja őket és lemásolja a számszavakat, — így várja Baraglioulékat.

III.

A Baragliouli-család (a *gl-t* *lj*-nek kell ejteni olaszban) pármái eredetű. Egy Baragliouli (Sándor) 1714-ben második házasságban feleségül vette Filippa Viscontit, néhány hónappal ezen hercezségnek az egyház birtokaihoz való csatlóása után. Egy másik Baragliouli (ugyancsak Sándor) kitüntette magát a lepantói csatában és 1780-ban meggyilkoltatott, oly körülmények között, melyek mind a mai napig sincsenek felderítve. Könnyű volna, bár nem túlságosan érdekes a család történetét követni 1807-ig, vagyis addig az időpontig, a mikor Párma Franciaországhoz csatoltatott és a mikor Baragliouli Róbert, Gyula nagyapja Pauba (Franciaország) költözött. Baragliouli Justus-Agenor, az előzőnek harmadik fia (a két első kicsiny korában halt el) X. Károlytól 1857-ben grófságot kapott a diplomáciában tett nevezetes szolgálatai elismeréséül. Nemsokára visszatérünk még erre az érdekes alakra.

Justus-Agenor harmadik fia Gyula, házassága óta rendezett viszonyok között élt, ifjúkorában azonban több szenvedélyes szerelmen ment keresztül. Igazságot kell neki szolgáltatni: szíve rangján alul sohasem szeretett. Természetének alapját alkotó előkelősége és az az erkölcsi elegancia, mely kicallított legkisebb írásművéből is, megállította vágyait azon a lejtőn, melyen regényírói érdeklődése kétségkívül lejjebb vitte volna. Nem volt pezsgő vérű, de nem volt minden melegség nélkül való sem, a miről számos arisztokratikus szépség tanuskodhatott... Nem említeném ezt, ha első regényei nem vallották volna be egész nyíltan; rész-

ben ennek köszönheték nagy sikerüket az előkelő világban. Annak a közönségnek, mely regényeit élvezni tudta, előkelő volta volt az oka, hogy egyik a *Correspondent*-ban, másik a *Revue des Deux-Mondes*-ban jelenhetett meg. Így került már egész fiatalon, szinte akarata ellenére, az Akadémia jelöltjei közé. Akadémikusnak volt már teremtve is, szép alakjánál, tekinteténél keneteljes komolyságánál és homlokának gondolatokra valló halaványságánál fogva.

Anthime nagy megvetést tanúsított a rang, vagyon és külső előnyeivel szemben (a mi nem kevésbé keserítette Gyulát), de azért megbecsülte benne a jó természetet és azt a nagy ügyetlenséget, a mely vitatkozás közben előnyt biztosított mindig a szabad gondolatnak.

Hat órakor Anthime meghallotta, hogy vendégeinek kocsija megállt a kapunál. Kiment a folyosóra fogadásukra. Gyula ért fel elsőnek az emeletre, finom kalapban, selyemhajtókás felöltőben. Azt hitte volna az ember, hogy látogatásra, nem pedig utazásra öltözött, egy sötét kendő nélkül, mely karjára volt vetve. Az utazás hosszúsága nyomot sem hagyott rajta. Felesége Margit és nővére követték, karonfogva. Margit nagyon fáradt, kalapja és haja félre van csapva, tántorog a lépcsőn, arcának egyik felét elfedi egy zsebkendővel, melyet úgy tart rajta, mint a borogatást szokás... A mikor közel ér Anthimehoz:

— Margitnak korom ment a szemébe, — sugja oda Veronika.

Kis lányuk, a kilencz éves bájos Juliska és a kisasszony, kétségbeesett csendben követik őket a menet végén.

Ismerve Margit természetét, nem lehet a dolgot tréfára venni. Anthime azt ajánlja, hogy küldjenek el szemorvosot, de Margit ismeri az olasz kuruzslók hírét és nem akar „a világ semmi kincséért sem” hallani róliuk s egy haldokló hangján suttogja:

— Friss vizet. Oh jaj, csak egy kiss friss vizet.

— Kedves Margit, — mondja Anthime, — a friss víz csakugyan csillapítani fogja néhány pillanatra a szemét, de nem szünteti meg a baj okát.

Majd Gyula felé fordulva:

— Láttá, hogy mi ment a szemébe?

— Nem egészen jól. Mihelyt a vonat megállott és meg akartam vizsgálni, Margit ideges lett...

— Ne mondd ezt, Gyula! Borzasztó ügyetlen voltál. A helyett, hogy felemeltél volna a szemöldökömet, mindjárt kifordított mindkét szempillámot...

— Akarja talán, hogy én is megpróbál-

jam? — kérdi Anthime, — talán ügyesebb leszek.

Hordár hozza fel a podgyászt. Karolin meggyújtott egy reflektoros lámpát.

— Ugyan édesem, csak nem akard ezt az operációt itt az átjáróban elvégezni? — tanácsolja Veronika és bevezeti Baraglioulékat szobáikba.

Armand Dubois lakása a belső udvar körül csoportosult és innen nyer világosságot az a folyosó is, mely az előszobából kiindulva egészen a narancsos kertig vezet. Erre a folyosóra nyílik az ebédlő, a szalon (óriási, rosszul bútorozott sarokszoza, melyet Anthimeek nem használnak) és két berendezett vendégszoza, az első a Baragliouli házaspár, a másik (a kisebb) Juliska részére, végül pedig az utolsó, melyet Armand Duboisék foglalnak el. Mindezen szobákat egymással is ajtó köti össze. A konyha és két cseléd-szoza a másik oldalra nyílnak.

— Ugyan kérlek, ne legyetek mindannyian én körülöttem, — siránkozik Margit. — Gyula, törődjél a podgyással.

Veronika leülteti nővérét egy karosszékre s odaigazítja a lámpát, míg Anthime vele foglalatalkodik.

— Annyi bizonyos, hogy a szem gyulladása van. Volna szíves levenni a kalapját.

Margit azonban, ki attól fél, hogy rendetlen hajzata elárulja annak kölesőnként alkatezt, kijelenti, hogy csak később fogja levenni. Ez a kis szalaggal lekötött kalap nem gátolja meg abban, hogy nyakát a támlához támassza.

— Így tehát azt kívánja tőlem, hogy kivegyem a szálkát a szeméből, mielőtt kivenném a gerendát a magamból, — mondja Anthime nevetve. Ez bizony nem egyezik túlságosan az evangélium tanításával.

— O, ne fizettesse meg velem túlságosan a fáradságát.

— Nem szólok már egy szót sem... Egy tiszta zsebkendő sarkával... Látom már, hogy miről van szó... Ne féljen. Nézzem fel az ég! Ime, itt van.

És felmutat a zsebkendő hegyén egy észrevehetetlen koromszemet.

— Köszönöm, köszönöm. Hagyjatok most békén, borzasztón fáj a fejem.

Míg Margit megpihen, Gyula a kisasszony segítségével kicsomagol és Veronika az ebéd előkészületeit végzi, Anthime Juliskával foglalkozik s bevezeti szobájába. Utoljára egészen kicsiny korában látta unokahugát, szinte alig ismeri fel ezt a most már egészen komolyan nevelésű nagy leánykát. Beszélgetni kezd vele, mindenféle gyerekes apróságokról, melyekkel tetszését iparkodik megnyerni. Tekintete egy kis ezüstláncra ve-

tődik, melyet a kislány nyakán hord és a melyen bizonyára éremképek függenek. Kövér mutatóujja gyöngédtelesen mozdulatával napfényre csusztatja a csecebecsüket és beteges ellenkezését csodálkozással leplezve:

— Hát ez micsoda? — kérdi tőle. Juliska érzi, hogy a kérdés nem komoly, de azért miért ne vegye komolyan?

— Hogyan, bácsi, hát maga még sohasem látott szentképeket?

— Nem én, kislányom, — hazudja ő. — Ez nem szépcske, de bizonyosan valami haszna van.

Mínthogy a tiszta ártatlanság nem ijed vissza egy kis hamiskodástól, a kis lány észrevesz a kandalló fölött a tükör szélébe tűzve egy fényképet, mely őt ábrázolja és ujjával rámutat.

— Itt van bácsi egy kis lány arcképe, a ki szintén nem szépcske. Hát ezt mire lehet használni?

Anthime csodálkozik, hogy a kis hamis milyen talpraesetten visszafel, olyannyira, hogy pillanatnyilag le van fegyverezve. Egy kilencz éves kis lánynyal végtére nem bocsátkozhatik metafizikai vitatkozásba! Mosolyog. A kis lány azonnal felismeri előnyét és magyarázza a szentképeket:

— Ez itt Szent Julia védnököm. Ez pedig a mi Urunk Jézus Szent Szíve.

— Hát a jó Istenről nincs fénykép? — vág közbe sértőleg Anthime.

A gyermek egészen természetes hangon felel:

— Nem, a jó Istenről nem készítenek fényképet... De ime itt van a legszebb. Ez a lourdesi Szűz Mária, melyet Fleurissoire néntől kaptam, ő hozta Lourdesből. Azon a napon tettem a nyakamba, a mikor papa és mama felajánlottak a Szent Szűznek.

Ez több, mint a mennyit Anthime el tud viselni. Nem is próbálja megérteni egy pillanatra sem azt a végtelenül bájos képet, a mit a kis lány szavai felidéztek: május hónapját és a kis lányok fehér és kék színű menetét. Mint egy megszállt ember, nem tudja visszatartani kárméltási vágyát.

— Így hát nem kért belőled a jószágos Szűz Mária, hogy még itt vagy mivelünk?

A kis lány nem felel semmit. Vajjon tudja-e már, hogy vannak szemtelenségek, a mikre legokosabb semmit sem felelni? Végül is azonban a tapintatlan kérdés után nem a kis Juliska, hanem a szabadkőműves pirul el. Zavara csak az elkövetett illetlenség be nem vallott követője, melyet a bácsi úgy leplez el, hogy egy bocsánatkérő nagy csókot nyom kis huga homlokára.

— Miért tesz maga úgy, mint hogyha rossz volna, Anthime bácsi?

A kis lány nem téved, ez a hitetlen tudós alapiában véve jószívű ember.

Akkor hát minek ez a csökönyös ellentállás?

E perczben Adél megjelenik az ajtóban: — A grófnő hívja Juliskát.

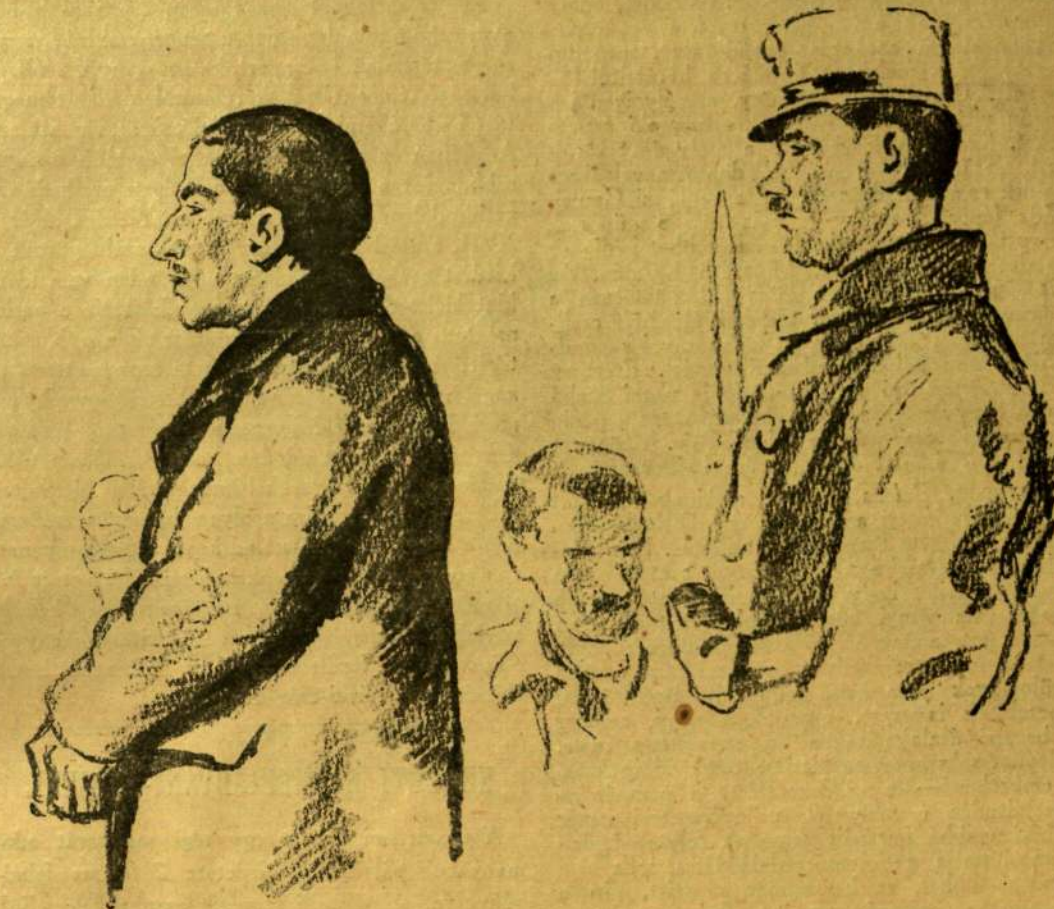
Margit nyilván nem akarja túlságosan soká együtt hagyni kis lányát a bácsikával, nehogy befolyása alá kerüljön. Ezért Anthime még kérdőre is vonja, halkan, kicsit később, mikor a család az asztal köré sereglő. De Margit ráemeli még mindig gyulladásaiban lévő szemét:

— Félni magától? De édes barátom, Juliska hamarabb megtérít egy tucatz magához hasonló hiteltlen, mint hogy a maga gyönyörűdásai csak a legkisebb eredményt is érnek el az ő lelkeben. Nem, nem, mi erősebbek vagyunk ennél. De mégis gondoljon arra, hogy gyermek... Ő tudja azt, hogy mennyi istenkáromlás lehet hallani a mai romlott világban és oly gyalázatosan kormányzott országban, mint a milyen a miénk. Szomorú dolog volna azonban, ha az első okot a megbotránkozásra a nagybátyjától hallaná, kinek éppen a tiszteltetére akarnók nevelni.

IV.

Ezek a kimért, okos szavak vajjon lecsillapítják-e Anthimeot?

Az első két fogás alatt igen, (az egyszerű ebéd egyébként csak három fogásból áll) mindaddig, míg a családi beszélgetés a ke-

SZAMUELY LÁSZLÓ A BÍRÓSÁG ELŐTT. — Bér Dezső rajza.

A TERRORISTÁK BÜNPÖRÉNEK TÁRGYALÁSÁRÓL.

véssé töviskés beszédtemék körül időz. Margit szemére való tekintettel előbb szeméztéről folyik a szó (Baraglioulék úgy tesznek, mintha nem vennék észre, hogy Anthime daganata megnőtt), majd az olasz konyha következik, Veronika dícséretére, célzásokkal a kitűnő ebédre. Ezután Anthime Fleurissoire-ekről tudakozódik, kiket Baraglioulék nem régen Pauban meglátogattak és Saint Prix grófnéról, Gyula nővéréről, ki a környéken tölti a nyarat, végül Genovéről, Baraglioulék gyönyörű szép idősebbik lányáról, kit szívesen magukkal hoztak volna Rómába, ki azonban semmi szín alatt nem volt hajlandó elhagyni a Beteg Gyermek Kórházát, hova minden reggel sietve szokott a szegény szerencsétlenek ápolására. Ezután Gyula szőnyegre hozza Anthime birtokai kisajátításának komoly kérdését. Azokról a telkekről van szó, melyeket Anthime egy első utazás alkalmával Egyiptomban mint fiatalember vásárolt. A telkek rossz fekvésűek lévén, mindeddig nem nagy értékre emelkedtek, de egy idő óta arról van szó, hogy a Kairo-heliopolisi vasútvonal átvész majd rajtuk. Armand Dubois-ék pénztárczájára, melyet kockázatos spekulációk megviseltek, nagyon ráérne ez az összeg, Gyula azonban elutasása előtt beszélt Manittal, a vasútvonal mérnök-szakértőjével és azt tanácsolja sógorának, hogy ne tápláljon vérmes reményeket, könnyen rajta veszthet. A mit azonban Anthime nem árul el, az az, hogy az ügy a Páholly kezében van, mely sohasem hagyja el az övét.

Anthime most szóba hozza Gyulának az ő akadémiai jelöltségét és esélyeit. Mosolyogva beszél a dologról, mert nem hisz benne. Gyula is nyugodt és csaknem egykedvű közönyt színlel. Minek is árulja el, hogy nővére, Saint Prix grófnő zsebében tartja André biborost és ennek következtében azt a tizenöt halhatatlant, a ki mindig vele szavaz. Anthime valami könnyed bókton töri a fejét Baraglioul új regénye, a *Hegycsúcsok Levegőjére* vonatkozólag, bár valószínűleg egészen rossznak találta a könyvét. Gyula érzi ezt és sietve elébe vág, hogy önértéket fedezze:

— Gondoltam, hogy ez a könyv nem tetszhetik magának.

Anthime abba még belemenne, hogy a könyvnek megbocsásson, de ez a célzás az ő felfogására ingerli. Tagadja, hogy elvei a legkevésbé is befolyásolják ítéletét írásmű-

vekről általában, sőt maga műveire vonatkozólag pedig különösen. Gyula alkalmazkodó leereszkedéssel mosolyog és hogy tárgyat változtasson, sógora közzvényére tereli a beszélgetést, melyet tévedésből zsabának nevez. Nem tudakozódhatnék inkább tudományos kutatásaimról? gondolja magában Anthime, arra könnyen felelhetnék. De a zsába! Miért nem mindjárt a daganata? Tudományos kutatásait azonban sógora nyilvánvalólag nem is ismeri vagy jobban szereti nem ismerni... Anthime egészen belemelegszik és minthogy éppen most a „zsabától” szenved, rikácsolva, gonoszul odakijátja:

— Hogy jobban vagyok-e? ... Ugyan! Hisz nem is örülne neki!

Gyula csodálkozva kéri sógorától, hogy mi oka lehet ily kevéssé keresztényi érzület feltételezni róla.

— Az ördögbe! Ti is tudtok aztán orvost hívni, a mikor egyikték beteg. De a mikor a beteg felgyógyul, az orvosi tudománynak nincs semmi érdeme benne. Az imádságok gyógyították meg, mialatt az orvos ápolta. Azt egyáltalán nem találnátok rendbenlévő dolognak, hogy az olyan ember is meggyógyuljon, a ki meg nem gyónt.

— Inkább megmaradsz betegnek, mint hogy csak egyetlen egyszer is imádkozzál? — kérdi Margit, ura szavai igazságától áthatva.

Minek avatkozik bele ő is? Margit rendszerint nem vesz részt a vitában, ha általános érdekű tárgyról van szó s azonnal adja az elnyomottat, mihelyest Gyula kinyitja a száját. Most csak a férfiak vitakoztak, semmi kímélet tehát! Hirtelen feléje fordul:

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Czigányvilág. A hetvenes-nyolcvanas években sajtóságos, a maitól tökéletesen elütő bohémélet volt Budapesten; nem voltak az irodalmi és művészi pénzkeresésnek olyan bő forrásai, mint a későbbi évtizedekben, a szellemi munka emberei egyszerű szegénységben éltek, nem volt bennük az a raffinaltság, mint a maiakban, sokat megöriztek a diákos szokásokból, de kedélyük mintha mélyebb lett volna, egymáshoz való viszonyuk bensőbb és minden vetélkedés ellenére is barátságosabb; az igénytelen ember humorával türték a szegénységet. A színhelye ennek a bohéméletnek nem a kávéházak és a klub voltak, hanem azok a kis kocsmák, a melyek ma már lassankint kivésznek a város központi részéből, az irók

lakása, a művészek műterme. Szabó Endre, ennek a generációnak az embere, megírta és könyv-alakban kiadta azokat az anekdotákat, apró történeteket, a melyeket fiatalok barátairól fellejegyzett. Csupa ártatlan esemény, a mely igen jellemzőn világítja meg nemcsak a szereplő személyeket, hanem a levegőt is, a mely őket körülveszi. Letűnt, de el nem feledhető nevek köré fűződik ez az anekdota-kör: Arany, Jókai, Gyulai, Vajda János, Reviczky és más írók és művészek szerepelnek a történetekben, legtöbbet pedig az anekdota nagy mestere, Mikszáth Kálmán. Az olvasó megismerkedik a könyvből különösen a nyolczvanas évek magyar szellemi életének csaknem minden ismertebb nevű munkásával s mind-egyikről kap néhány jellemző vonást. Ezért az irodalomtörténeti is hasznát fogja venni Szabó Endre könyvének, a többi olvasókörzés pedig igen kedves szórakozást meríthet belőle. A könyvet a Franklin-Társulat adta ki; ára 15 korona.

Kisváros. Balázs Sándor, a kinek novelláit lapunkból is ismeri az olvasó, egy kötetnyi elbeszélést gyűjtött össze ezzel a címmel. Egy hosszabb elbeszéléssel kezdődik a kötet s ettől kapta címét, a mint hogy ez is a legjelentékenyebb munka valamennyi között. Ebben a novellában teljesen megvannak az író jótulajdonai: élénk érzelmei a milieu-ra jellemző vonásai iránt, a külső körülmények és a belső lelki változások közötti kapcsolatok ismerete, azoknak a nagy, sokszor életbevágó átalakulásoknak a szemléletes rajza, melyeket sokszor egész kicsiny okok idéznek elő az emberben — és mindezeket a pompás elbeszélő tudás, a mely fel tudja frissíteni a már többé-kevésbé használt témákat, folyton foglalkoztatni tudja az olvasó érdeklődését, soha nem mond se többet, se kevesebbet, se mást, mint a mit a téma megkíván. Ez az elbeszélő tudás az író frissen buzgó életkedvéből fakad: nem sokat töpreng ez életen, ezért nem is száll le mélyeire, de szereti, fáradhatatlanul érdeklődik iránta, egyetlen jelenséget sem találja érdektelennek. Ezért tudja úgy is ábrázolni, hogy mindig érdekes. Szerelmi történetei gyakran színezi erős, forró erotika, a mint hogy az érzelmi dolgoknak nagy szerepe van történeteiben, meleg, vérdús és könnyen megszálló asszonyok tűnnek fel a novellákban, a kik ellenállhatatlanul vonják maguk után a férfit, tragikus vagy egyszerű-másszor a humor háttérrel szűlő történeteket hallunk róluk, — az író háttérben marad, mindössze okos, kissé gúnyos, megértő tekintetű emberek az emberek és események mögött. Balázs Sándor nem tartozik azok közé az írók közé, a kik új utakat törnek vagy új szemléletet hoznak a világ dolgainak, sem invenciója, sem élethőzódása nem gazdag, de igen rokonszenves teszi munkáját az az okos mérték-tartás, a mely sohasem akarja túlhaladni magamagát, megmarad a tehetsége határain belül és épen ezzel sikerül neki megnyerni a maga számára az olvasót. A kötet a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg; ára 16 korona.

A szegénység problémája. Az angol szociál-politika két klasszikus írójának, a Webb házaspár-nak (Sidney és Beatrice) egyik nevezetes szociál-politikai munkája jelent meg most magyarul.

A könyv tartalmát nem egészen fejezi ki a magyar cím; tulajdonképpen a pauperizmusról, vagyis egész társadalmi csoportok elszegényedéséről, a hatósági támogatásra szorulásáról s az e támogatást illető állami berendezkedésekről van itt szó. Angliában ez a probléma sokkal égetőbb és súlyosabb, mint a kontinensen, a világon uralkodó szegétybirodalom a pauperizmus szülőföldje. Már a XVII. század elején törvényben szabályozták e kérdést s azóta állandóan napirenden van, időnkint kiélesedve, szüntelen foglalkoztatja a parlamentet, a szociológiai kutatást és a publicisztikát. A Webb-házaspár könyve természetesen az angol viszonyokból kiindulva keresi a probléma megoldását, de feldolgozza a szegénység kérdésének nagy anyagát minden vonatkozásában, ritka finom gyakorlati érzékkel mutat rá a birodalom e betegségének okaira s olyan humánus szellemben s annyi megértéssel ad képet a tömeg-nyomor szenvedéseiről s olyan okos intézkedéseket és intézményeket ajánl ellene, a melyeket meg kellene szivlelni minden országban. A kitűnő könyvet Kósa Miklós fordította, Braun Róbert irt hozzá előszót és a Révai-czég adta ki.

NEMZETI SAKKFEADVÁNY-VERSENY.

A «Vasárnapi Ujság» egy régi sakkbarát adományából pályázatot hirdetett 2 lépéses feladványokra. A pályadíj összegét ezennel felemeljük 500 koronára. A feltételek a következők:

1. Csak 2 lépéses, direkt matra kidolgozott feladványok pályázhatnak. 2. A versenyben csak magyar állampolgárok vehetnek részt. 3. Minden versenyző legfeljebb 3 pályaművet küldhet be. 4. A feladványokhoz a megfejtés és lehetőleg diagram is mellékelendő. 5. Csak eredeti, eddig még sehol közlé nem tett feladványok pályázhatnak.

A pályaművek a szerző nevét és lakását tartalmazó jelzés, zárt boríték kíséretében 1920 márczius utolsó napjáig a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségébe (Budapest, IV., Vármegye-utca 11.) küldendők.

A bíráló bizottság, a mely a «Vasárnapi Ujság» sakkrovatának vezetőjéből, továbbá Abonyi István és Havasi Artúr urakból, a «Budapesti Sakkör» tagjaiból áll, 1920 május havában fog a pályaművekről dönteni.

Az I. díj 200 korona.

A II. díj 100 korona.

A III. díj 50 korona.

A díjasok után következő legjobb 5 feladvány.

dicsértben és egyenkint 30 korona tiszteletdíjban részesül.

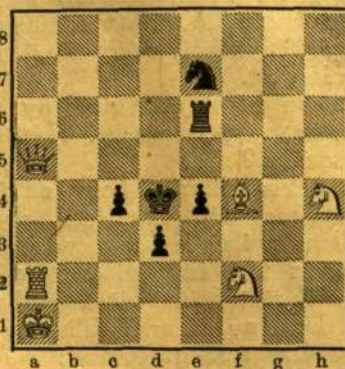
A nyertes pályaműveket a «Vasárnapi Ujság»-nak van joga először közölni. Ugyancsak joga a «Vasárnapi Ujság»-nak, hogy sakkrovatában a többi pályamű bármelyikét is felhasználhassa.

A «Vasárnapi Ujság» szerkesztősége.

SAKKJÁTÉK.

3146. számú feladvány Opdenoordt J.-tól.

SÖTÉT.

VILÁGOS.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 27-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Hét csillagból áll a gönczöl szekere.

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

A Salgótarjáni közszolgálat részvénnyel közli, hogy az igazgatóság a társulat részvényesét folyó hónap 21-ére rendkívüli közgyűlésre hívta meg, mely elé azt az indítványt fogja terjesztetni, hogy határozza el a közgyűlés az alaptőkének 33,000 darab bemutatásra szóló, 200 korona névértékű új részvény kibocsátása által való felemelését. Ennek következtében a társulat alaptőkéje 33 millió korona lesz.

Régi vagy törött

GRAMOFONLEMEZEKET

bárkinél drágábban vásárol 213a

WÄGNER (Hangszer-király)

BUDAPEST, VIII., József-körút 15. Ftók: IX., Rádai-u. 18.

3. SZÁM. 1920. (67. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL

BUDAPEST, FEBRUÁR HÓ 8.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4.

Előfizetési ára: a január-márcziusi évnegyedre 20 korona. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 3 korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag megállapított viteldij is csatolandó.

A KORMÁNY TAGJAI GRÓF APPONYI ALBERTTEL ÉS HORTHY FŐVEZÉRREL A KÖRMENTBEN. ELŐL JÓZSEF FŐHERCEG ÉS FIA JÓZSEF FERENCZ FŐHERCEG.

A SZENT JOBB-KÖRMENT BUDAPESTEN JANUÁR 21-ÉN.

JÓ PAJTÁS

BENEDEK ELEK
GYERMEKUJSÁGA

két nagyobb elbeszéléssel indul az új esztendőben.

Az egyik: Rókáné öméltsége a forradalom alatt, a másik: A munka hőse. Amazt Benedek Elek, emezt Lampérth Géza írta.

Szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valóságos kincsháza a Jó Pajtás.

Rendes munkatársai: Ábrányi Emil, Váradi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Feleki Sándor, Kürthy Emil, Avar Gyula, Mihályffy Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tábori Kornél, Csandány Sándor, Kozma Imre, Székely Nándor, Benedek János stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

Előfizetési ára negyedévre 10 korona. Egyes szám ára egy korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

HORTHY-NAPTÁR

AZ 1920-IKI
SZÖRŐ ÉVRE

A magyar nemzet újjászülésének
emlékére

E naptár tiszta jövedelme
a Nemzeti Hadsereg céljait szolgálja

Ára 20 korona

Megrendelhető:

Méhner Vilmos könyvkiadóhivatalában
FRANKLIN-TÁRSULAT)

Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

